

najat el hachmi: la naturalitat d'un arrelament

LLORENÇ SOLDEVILA I BALART

És un capvespre fredorenc d'octubre. La Najat m'espera dreta a tocar de l'aparcament de la Renfe de Mataró. Alta, cepada, amb un abric que li cau acampanat cames avall, la descobreixo pel seu pentinat ampul·lós de rulls negres que també s'escorren i emmarquen uns trets facials arrodonits de color olivaci i uns ulls d'antracita, molt expressius, vius, que parlen tant com la seva veu modulada amb un català que denota rasons de la plana de Vic. Nascuda a l'Atlas marroquí, a Nador, un dia de juliol de 1979 i de cultura amazic, amb vuit anys arriba a Vic, s'hi cria i, ja madura, vola cap a Granollers a fer de mediatadora cultural, finalment, s'ha establert a la gran metròpoli.

Arribats a Argentona, per fer temps, ens redossem en un bar perquè encara falten vint minuts per començar la xerrada al Saló de Pedra. Conversem afablement i recordem com ens vam conèixer, sobre els projectes narratius que contempla, de quina manera li ha canviat la vida d'ençà de l'èxit del Premi Ramon Llull, el 2008 i, sobretot, de l'enrenou que ha causat una columna seva al *Periòdic* en què tractava que al seu fill Rida, ja algú li havia dit "moro de

merda". És molt prudent en totes les seves respostes, fins al punt que, després, aquesta actitud gairebé diria que vital s'evidenciarà molt més davant del públic. Sembla que està una mica a la defensiva sobre tot allò que se li pugui demanar. Especialment, i ratllant el contractat, si es tracta del tema de la immigració, del racisme, la supeditació de la dona en el món musulmà...

La sessió la portem a terme a la Sala de Plens de l'Ajuntament, curulla de lectors encuriosits, amb presència de força alumnat de l'IES d'Argentona. Després de la presentació, que vol fugir del tòpic, iniciem una agradable i fluït col·loqui en què va participant la gent. Les preguntes totes llinden de prop o de lluny amb temes candents de la nova immigració. De tant en tant, el moderador intenta posar l'èmfasi sobre aspectes més lligats amb l'estil i l'encert d'alguns enfocaments narratius de la novel·la *L'últim patriarca*, motiu central de la trobada. Sense oblidar el primer títol de l'autora, *Jo també sóc catalana*, una reeixida autobiografia que seguint l'estil de les que considera les seves mestres, Víctor Català i Mercè Rodoreda, desgrana com va anar el seu arrelament a Vic, entre el lirisme i la duresa d'experiències vitals rudes i cantelludes.

La literatura catalana de la darrera dècada ha canviat molt i ho ha fet per bé. I la Najat hi té alguna cosa a veure. Així, per primera vegada a la història, de manera equilibrada, exigent i original, hi ha veus de tots els racons dels Països Catalans que teixeixen una obra ambiciosa, personal, que no ha d'envejar absolutament res a cap altra literatura veïna o del món enllà. Francesc Serés i Mercè Ibarz

de la Franja; Joan Lluís Lluís o Joan Daniel Bezenoff, ambdós de formació francesa, a la Catalunya Nord; Joaquim G. Caturla i Joan-Lluís Moreno Congost nascuts a Alacant i castellanoparlants de partida; Maite Salord a Menorca o els Marí, Isidor i Josep, a Eivissa, ens fan sentir en la plenitud d'una autèntica literatura nacional.

Per altra banda, al centre de país, al moll demogràfic, es dona un altre fenomen nou aquí però que ja fa anys que marca la normalitat de cultures com la francesa o l'anglesa. Apareixen noves veus de gent nascuda fora del país, que han fet seva la llengua com a expressió literària. Najat El Hachmi en seria un dels darrers exemples, recordem que es va donar a conèixer directament en català tot just el 2004. Però també podríem citar els casos paradigmàtics de Matthew Tree, anglès d'origen, actiu en català d'ençà el 1996; de Monika Zgustová, txeca, que s'estrenà en la nostra llengua el mateix any amb una biografia sobre Bohumil Hrabal o de Pius Alibek, iraquí que ha sorprès tothom amb la plenitud de les seves *Arrels nòmades*. Així doncs, mai com ara amb traduccions d'obres a totes les llengües cultes del món i amb aquests nous empelts que ens fan més oberts i universals, si calia, la literatura catalana, com fa poc deia l'enyorat Joan Triadú, es troba en un veritable segle d'or.

Vam estar molt contents de poder comptar amb la presència de Najat El Hachmi, exemples com el seu (encara que no li agradi ser exemple de res ni per a ningú), no només literaris sinó socials i culturals, no fan més que refermar una gran esperança en el nostre futur com a país.

Llorenç Soldevila i
Najat El Hachmi al Saló
de Plens.
Foto: M. J. Castillo

